

Juliusz Bursche (1862–1942) był zwierzchnikiem największego protestanckiego Kościoła w międzywojennej Polsce, Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego (inaczej: luterańskiego), wówczas dużo liczniejszego i bardziej wpływowego niż obecnie, mającego charakter niemiecko-polski. Wywodził się z rodziny osadników niemieckich, którzy dotarli do ówczesnego Królestwa Polskiego w pierwszej połowie XIX w. i był pierwszą osobą w rodzie, która się utożsamiła z polskością. Jako świadomy „Polak z wyboru”, stojący u steru Kościoła przez trzy i pół dekady, poprowadził on swych wiernych przez najbardziej burzliwy okres XX w.: od rewolucji 1905 r. do II wojny światowej. Uznał, że Kościół powinien się otworzyć na potrzeby coraz liczniejszych wiernych mówiących po polsku i umożliwić rozwijanie posługi w tym języku, nie zapominając przy tym o swych niemieckich współwyznawcach. Za lojalność wobec państwa polskiego oraz za swą zdecydowaną antynazistowską postawę został aresztowany przez hitlerowców już na początku II wojny światowej i zmarł w obozie koncentracyjnym. Udowodnił, że ewangelicy mogą mieć polską tożsamość narodową, co nie było sprawą oczywistą w pierwszych dekadach XX w.

Dzieje rodziny Bursche są emanacją dziewiętnastowiecznych losów polskich ewangelików na terenie zaboru rosyjskiego. Byli oni częścią większej zbiorowości protestanckiej na tych ziemiach, składającej się z potomków starej szlachty różnowierczej z XVI wieku, emigrantów z krajów niemieckich, przybyszy z Mazur, osiedlających się na Suwalszczyźnie i północnym Mazowszu, autochtonicznej ludności polskiej zamieszkującej ziemię wieluńską czy polskojęzycznych „olędrow” zamieszkujących nadbrzeża Bugu. (...) Z grona kolonistów niemieckich ulegających wpływom polskiej kultury i polonizujących się pochodził bohater niniejszej książki. (...)

Jest to niewątpliwie książka przedstawiająca postać Burschego bez patosu i starająca się zebrać cały dotychczas znany dorobek na jego temat. Wnosi także nowe ustalenia, dotyczące zwłaszcza ostatnich lat jego życia.

prof. dr hab. Jarosław Kłaczek, UMK

Zawarty w książce różnorodny materiał tworzy interesującą mozaikę, uzupełniającą obraz biskupa Burschego i jego rodziny, jaki wyłania się z dotychczas dostępnych publikacji. Fakt, że w mozaice tej obok tekstów naukowych znalazły się teksty wspomnieniowe, odwołujące się do pamięci rodzinnej czy wręcz relacje o dziennikarskim charakterze, przydaje jej wartości.

dr hab. Jerzy Sojka, prof. ChAT

www.scholar.com.pl

ISBN 978-83-67450-21-8

9 788367 450218

Juliusz Bursche – myśli, działalność i dziedzictwo

Juliusz Bursche – myśli, działalność i dziedzictwo

redakcja naukowa
Aleksander Łupienko

Wydawnictwo Naukowe Scholar

